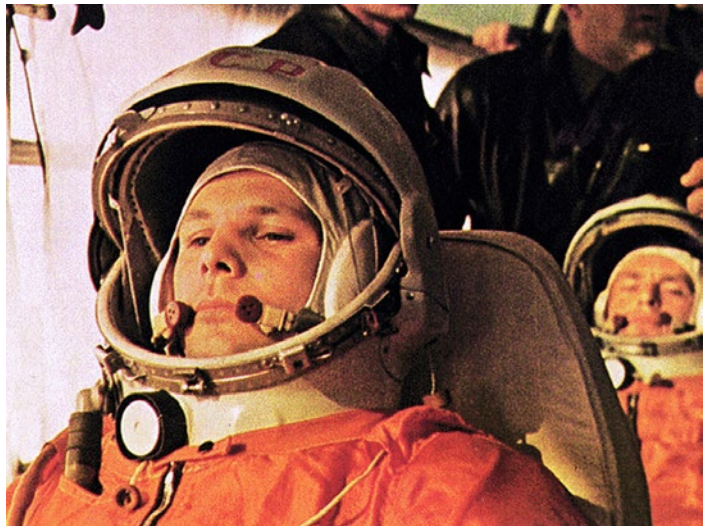

EMBER A VILÁGŰRBE

1961. április 12-én Jurij Gagarin a Vosztok-1 űrhajó fedélzetén felszállt, körülrepülte a Földet, majd 108 perccel később Földet ért. Ezzel először jutott ember a világűrbe.

Az egyszemélyes űrhajót közép-európai idő szerint 7 óra 7 perckor egy háromfokozatú R-7 rakétával indították el a kazahsztáni Bajkonurból. A Vosztok-1 elérte az első kozmikus sebességet: 7.8 km/s -et, majd 302 és 175 km közötti Földfeletti pályán haladt. Az embert szállító Vosztok űrkabin 2,3 méter átmérőjű gömb volt. Hozzá csatlakozott egy 2,2 méter hosszú, csónkakúp formájú műszermodul oxigéntartályokkal, akkumulátorokkal, navigációs eszközökkel és visszatérő rakétával. Az űrjárművet egyébként nem Gagarin irányította, a szakemberek ugyanis nem mertek kockáztatni, hiszen nem tudták pontosan, milyen hatást gyakorol majd a fellövés és a súlytalansággal járó terhelés az emberi szervezetre. A kabinban egy katapultülésen foglalt helyet az űrhajós. Visszatéréskor a kabin fékezését a műszermodulon elhelyezett rakéta biztosította, ezután levált a műszermodul. A kabin külsején elhelyezett hővédőpajzs segítette a légköri fékezést. Végül az űrhajós katapultálva, ejtőernyővel érkezett a Földre.

1959-ben kezdődött az űrhajósok kiválasztása. A kezdeti 3000 jelöltből 20 főre várt kemény űrhajós kiképzés. 1961 januárjában hárman kezdték meg a végső felkészülést az űrrepülésre. Legvégül ketten maradtak versenyben: German Sztjepanovics Tyitov és Jurij Gagarin. A döntés nehézségeiről az űrhajósok parancsnoka, Nyikolaj Kamanyin tábornok így írt a naplójában 1961. április 6-án: „Tyitov bizony erőteljesebb jellem. Az egyetlen dolog, ami visszatart attól, hogy az ő javára döntsék az az, hogy a következő, egy napos útra a Föld körül teendő 16-17 keringésre a legerősebb emberre lesz szükség, mert az az út jóval nehezebb lesz az elsőnél. De az első repülést és az első űrhajós nevét az emberiség sohasem felejtje el. A második és az őket követő űrutasokat épp olyan könnyen elfelejtik majd, mint a további rekordokat. Tehát Gagarin vagy Tyitov? Van még néhány nap a döntésig, hogy a két egyaránt méltó ember közül melyik legyen világhírű.”¹

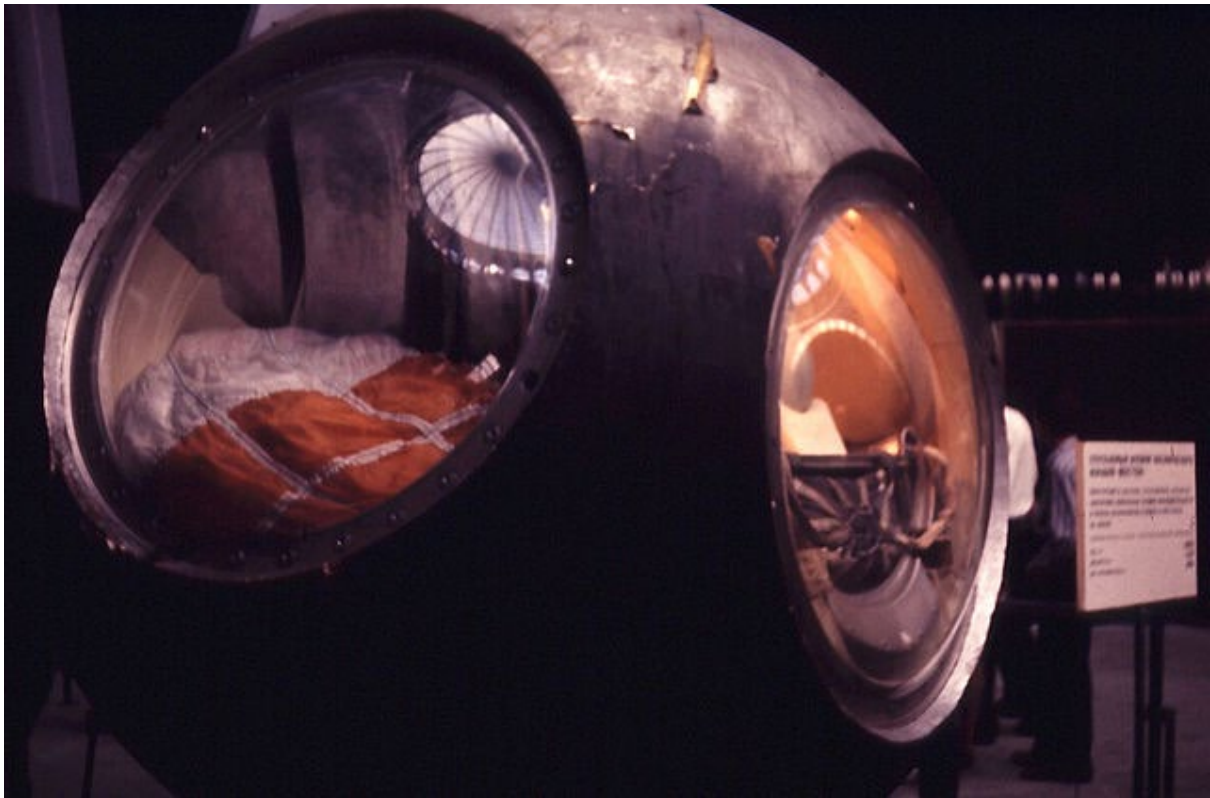
Az Amerikai Egyesült Államok és a Szovjetunió között kialakult űrversenyben a dátum is sokat számított. A szovjetek ugyanis úgy tudták, hogy az amerikaiak április 28-ig felbocsátják az első emberszállító űrhajójukat, ezt a próbálkozást pedig mindenképp szeretnék volna megelőzni. Mint ismert, 1961. április 12-én végül Gagariné lett az első űrutazás dicsősége, a tartalék Tyitov pedig négy hónappal később egy napos űrrepülést hajtott végre.

Jurij Alekszejevics Gagarin 1934. március 9-én Klusinoban született. Szaratovban ismerkedett meg a repüléssel. Orenburgban, a repülőiskolán tette le pilótavizsgáját MIG-15-re. 1960-tól vett részt az űrhajóskiképzésen. Kiváló teljesítménye mellett a feladathoz ideális, 157 cm-es magassága is hozzájárult kiválasztásához. 1968. március 27-én repülőbalesetben hunyt el.

AGORA

TUDOMÁNYOS
ÉLMÉNYKÖZPONT
DEBRECEN

Az űrrepülés után Moszkvában óriási ünneplő tömeg és a szovjet állam vezetői várták a kozmosz hőst. Gagarin különgépen érkezett, majd vörös szőnyegen lépkedett a fogadóbizottság felé: „... egyszerre éreztem: kioldódott a cipőfűzőm. Senki sem vette észre, csak én ... Most, most lépek rá, s az ünneplő sokaság szeme láttára végigvágodom a piros szőnyegen. Elképzelttem, mekkora zűrzavar, nevetés támadna ... Az űrhajós, aki a sima földön elbukik ...” – írta később az űrhajós.²

Minden évben április 12-én ünnepeljük Az űrhajózás világnapját, az ember első űrutazására emlékezve.

Források:

Mítosztól a valóságig (1-5. rész)

¹ <http://www.urvilag.hu/article.php?id=4375>

http://www.urvilag.hu/az_urkutatas_50_eve/20071009_egy_emberolto_az_urbenaz_elso_evtized_195767_2resz

<http://www.russianspaceweb.com/vostok1.html>

² GALAMBOS Tibor: Emberek a világűrben (Az űrhajózás krónikája). Budapest, 1975. Kossuth Könyvkiadó
Űrhajózási lexikon. Főszerk.: Almár Iván. Szerk.: Horváth András. Budapest, 1981. Akadémiai Kiadó